

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. rugsėjo 9 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Jūratės Varanaukaitės, Antano Simišio (pranešėjas ir kolegijos pirmininkas) ir Donato Šemo,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal A. S. kasacinį skundą dėl Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. kovo 23 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal pareiškėjų Kauno miesto savivaldybės administracijos ir Kauno apygardos prokuratūros pareiškimus dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu tam tikrose srityse, suinteresuotas asmuo G. S., išvadą duodanti institucija Kauno miesto savivaldybės administracijos Sveikatos apsaugos skyrius, asmuo, kurį prašoma pripažinti neveiksniu ar ribotai veiksniu, A. S.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių fizinio asmens pripažinimą neveiksniu (ribotai veiksniu) tam tikroje srityje, aiškinimo ir taikymo.
2. Pareiškėja Kauno miesto savivaldybės administracija pareiškimu prašė pripažinti A. S. neveiksnia pareiškime nurodytų turtinių ir asmeninių neturtinių santykių srityse, ribotai veiksnia savitvarkos įgūdžių srityje.
3. Pareiškime nurodoma, kad Kauno apylinkės teismas 2019 m. rugpjūčio 1 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e2-472-717/2019 pasiūlė inicijuoti civilinę bylą dėl A. S. pripažinimo neveiksnia ir globėjos jai skyrimo. Atlikus teismo ekspertizės nustatytą, jog A. S. serga psichikos liga – paranoidine šizofrenija, dėl kurios negali ar iš dalies negali suprasti savo veiksmų reikšmės ir jų valdyti.
4. Pareiškėja Kauno apygardos prokuratūros prokurorė pareiškimu prašė pripažinti A. S. neveiksnia pareiškime nurodytų turtinių ir asmeninių neturtinių santykių srityse, ribotai veiksnia savitvarkos įgūdžių srityje.
5. Pareiškime nurodoma, kad prokuratūroje buvo gautas gyvenamųjų namų eksploatavimo bendrijos prašymas dėl A. S. veiksnumo ribojimo proceso inicijavimo, jame teigiama, jog A. S. kelia didelę grėsmę aplinkinių saugumui, turi psichikos sutrikimų, dažnai gydoma psichiatrijos ligoninėje, jos sveikata nuolat blogėja. Atlikus teismo ekspertizę nustatyta, jog A. S. serga psichikos liga – paranoidine šizofrenija, dėl kurios negali ar iš dalies negali suprasti savo veiksmų reikšmės ir jų valdyti.
6. Kauno apylinkės teismo pirmininko pavaduotojo 2020 m. gruodžio 3 d. nutartimi civilinės bylos pagal Kauno miesto savivaldybės administracijos pareiškimą ir pagal Kauno apygardos prokuratūros prokurorės pareiškimą sujungtos į vieną civilinę bylą.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

7. Kauno apylinkės teismas 2021 m. rugsėjo 22 d. sprendimu pareiškimus tenkino, pripažino A. S. neveiksnia šiose asmeninių turtinių santykių srityse: asmeninių pajamų ir išlaidų tvarkymas, susijęs su smulkiais buitinais sandoriais (maisto produktų įsigijimas, sumokėjimas už komunalines paslaugas); asmeninių pajamų ir išlaidų tvarkymas, susijęs su lizingo, daiktų pirkimo–pardavimo išsimokėtinai sutarčių sudarymu, paskolų, vartojimo kreditų sutarčių sudarymu ir pan.; kilnojamojo turto naudojimas, valdymas ir disponavimas juo (kilnojamojo turto pirkimo–pardavimo, nuomos, dovanojimo, įkeitimo sandoriai); nekilnojamojo turto naudojimas, valdymas ir disponavimas juo (nekilnojamojo turto pirkimo–pardavimo, nuomos, dovanojimo, įkeitimo sandoriai ar kt.); paveldėjimo teisiniai santykiai (testamento sudarymas, palikimo priėmimas, palikimo atsisakymas); dalyvavimas ūkinėje komercinėje veikloje (juridinių asmenų steigimas, buvimas juridinio asmens dalyviu, vertinimas individualia veikla); pripažino A. S. ribotai veiksnia asmeninių neturtinių santykių srityje: savitvarkos įgūdžių srityje (tinkama gyvenamojo būsto priežiūra ir pan.); pripažino A. S. neveiksnia šiose asmeninių neturtinių santykių srityse: sveikatos priežiūros srityje (kreipimasis dėl sveikatos priežiūros paslaugų, gebėjimas naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis, reikiamų sveikatos priežiūros paslaugų poreikio įvertinimas); šeimos santykių srityje (santuokos sudarymas / nutraukimas, asmens gebėjimas įgyvendinti tėvų valdžią – auklėti ir prižiūrėti vaikus, įvaikinti ir pan.); asmens gebėjimo būti globėju (rūpintoju), pagalbininku pagal sutartį dėl pagalbos priimanč sprendimus srityje; darbo teisinių santykių (asmens gebėjimo sudaryti darbo sutartį, atitinkančią jo galimybes, poreikius) srityje; politinių (pilietinių) teisių srityje (teisė balsuoti ir būti išrinktam), gebėjimo kreiptis į teismą ir (ar) viešojo administravimo institucijas srityje.
8. Teismas nurodė, kad teismo 2020 m. sausio 20 d. nutartimi buvo paskirta teismo psichiatrijos ekspertizė, ji buvo atlikta 2020 m. spalio 6 d. –

lapkričio 17 d. Akte Nr. 83TPK-519/2020 nurodyta, kad ekspertizės metu A. S. konstatuoti lėtiniam psichikos sutrikimui būdingi pakitimai emocijų, valios, mąstymo sferose; A. S. konstatuojamas psichikos sutrikimas – paranoidinė šizofrenija (F20.0); A. S. negali suprasti savo veiksmų reikšmės ir jų valdyti tam tikrose turtinių ir asmeninių neturtinių santykių srityse, iš dalies negali suprasti savo veiksmų reikšmės ir jų valdyti asmeninių neturtinių santykių srityje – savitvarkos įgūdžių (tinkama gyvenamojo būsto priežiūra ir pan.); A. S. psichinė būklė neleidžia dalyvauti teismo posėdžiuose dėl jos pripažinimo ribotai veiksnia tam tikroje srityje ir suprasti teismo proceso bei jo esmės. Teismo 2021 m. kovo 24 d. nutartimi buvo paskirta pakartotinė teismo psichiatrijos ekspertizė, jos 2021 m. gegužės 14 d. – birželio 10 d. akte Nr. 82TPK-4/2021 nurodyta, kad: ekspertizės metu konstatuojami A. S. ryškūs pakitimai emocijų, valios, mąstymo sferose, asmenybės defektas, sutrikusi adaptacija socialinėje aplinkoje; A. S. konstatuojamas psichikos sutrikimas – paranoidinė šizofrenija (F20.0); A. S. negali suprasti savo veiksmų reikšmės ir jų valdyti tam tikrose turtinių ir asmeninių neturtinių santykių srityse; pagal esančią psichikos būklę A. S. negali dalyvauti teismo posėdžiuose dėl jos pripažinimo ribotai veiksnia tam tikroje srityje, negali suprasti teismo proceso bei jo esmės, negali duoti adekvačių parodymų.

9. Teismas pažymėjo, jog išvadą duodanti institucija byloje pateikė 2020 m. gruodžio 15 d. išvadą ir 2020 m. gruodžio 30 d. išvadą. Pirmojoje iš jų nurodyta, kad A. S. gebėjimai socialinių darbuotojų buvo vertinti 2019 ir 2020 metais. Socialinio darbuotojo 2019 m. išvadoje nurodyta, kad A. S. geba iš dalies savarankiškai, naudodamasi pagalba, pasirūpinti savimi ir priimti kasdienes sprendimus šešiose turtinių ir penkiose asmeninių neturtinių santykių srityse, o 2020 m. išvadoje nurodyta, kad ji geba pasirūpinti savimi ir priimti kasdienes sprendimus savarankiškai vienoje turtinių ir vienoje asmeninių neturtinių santykių srityse, iš dalies geba savarankiškai pasirūpinti savimi ir priimti kasdienes sprendimus penkiose turtinių ir trijose asmeninių neturtinių santykių srityse ir negeba pasirūpinti savimi bei priimti kasdienes sprendimų vienoje asmeninių neturtinių santykių srityje. Išvadą duodanti institucija pateiktose išvadose nurodė neprieštaraujanti, kad A. S. neveiksnia ar ribotai veiksnia tam tikrose srityse būtų pripažinta vadovaujantis ekspertų išvadomis.
10. Teismas, įvertinęs teismo psichiatrijos ekspertizės išvadą kartu su kitais byloje esančiais įrodymais ir žodiniais paaiškinimais, padarė išvadą, kad A. S. psichikos sutrikimas šiuo metu yra tokio pobūdžio ir masto, dėl kurio A. S. ir (ar) kitų asmenų saugumas bei interesai galbūt nebus visiškai apsaugoti nenustačius jai globos, todėl A. S. pripažintina neveiksnia šešiose turtinių santykių bei penkiose asmeninių neturtinių santykių srityse, nurodytose 2020 m. spalio 6 d. – lapkričio 17 d. ekspertizės akte Nr. 83TPK-519/2020, nurodant, jog A. S. pripažintina ribotai veiksnia asmeninių neturtinių santykių srityje – savitvarkos įgūdžių srityje (tinkama gyvenamojo būsto priežiūra ir pan.). Teismas nurodė, kad tokią išvadą grindžia asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksniu ar ribotai veiksniu, suinteresuoto asmens G. S. paaiškinimais, socialinių darbuotojų išvados, kurios patvirtina, jog A. S. geba pasirūpinti gyvenamuoju būstu. Teismas konstatavo, kad suinteresuotų asmenų argumentai, susiję su tuo, jog A. S. yra veiksnis, o pareiškėjų pareiškimai – nepagrįsti, yra atmetini atsižvelgiant į tai, jog dėl A. S. gebėjimo suprasti savo veiksmų reikšmę ir juos valdyti buvo atliktos dvi ekspertizės ir jų išvadose iš esmės nėra prieštaravimų.
11. Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnaginėjusi bylą pagal A. S. apeliacinį skundą, 2022 m. kovo 23 d. nutartimi Kauno apylinkės teismo 2021 m. rugsėjo 22 d. sprendimą paliko nepakeistą.
12. Kolegija pažymėjo, kad byloje buvo paskirtos ir atliktos dvi teismo psichiatrijos ekspertizės, prieštaravimų tarp byloje esančių rašytinių įrodymų dėl A. S. sveikatos būklės nėra, byloje atliktos ekspertizės iš esmės patvirtina analogiškas aplinkybes dėl A. S. ligos, jos eigos ir A. S. gebėjimo suprasti savo veiksmus turtinių ir neturtinių santykių srityse. Nurodžiusi, kad pirmosios instancijos teismas vertino ne tik byloje atliktas dvi teismo psichiatrijos ekspertizes, tačiau, siekdamas išsiaiškinti A. S. sveikatos būklę, neatsižvelgdamas į tai, jog ekspertizės aktuose nurodyta, kad A. S. būklė neleidžia suprasti teismo proceso ir jo prasmės, teismo posėdyje tiesiogiai išklausė A. S., jos motinos – suinteresuoto asmens G. S. paaiškinimus, kolegija nepagrįstais pripažinto apeliacinio skundo argumentus, jog pirmosios instancijos teismas sprendimą priėmė formaliai, neatsižvelgdamas į A. S. sveikatos būklę ir šios nevertindamas, neįvertindamas juridinių pagrindų, o vadovaudamasis tik byloje pateiktomis ekspertizėmis.
13. Kolegija, ištyrusi byloje esančius rašytinius įrodymus, vertino, kad apeliaciniame skunde nurodyti argumentai nesudaro pagrindo nuspręsti, jog teismo ekspertizės aktuose yra nurodyti klaidingi ar priešaringi duomenys, anot kolegijos, priešingai, iš ekspertizės aktų matyti, kad ekspertizės atliko skirtingi ekspertai, ekspertizės aktuose fiksuotos tyrimo aplinkybės, jų pagrindų padarytos išvados iš esmės analogiškos. Kolegija nutarė, kad byloje esantys rašytiniai įrodymai yra nuoseklūs, nepriešaringi, todėl šiuo aspektu nesutiko su apeliacinio skundo argumentais, jog pirmosios instancijos teismas netinkamai nustatė ir vertino bylai reikšmingas faktines aplinkybes.
14. Atsižvelgdama į tai, kad ekspertizės akte esantys duomenys pagal jų objektyvumą dėl prigimties ir gavimo aplinkybių paprastai yra patikimesni negu duomenys, esantys kituose įrodymų šaltiniuose, kolegija, vadovaudamasi byloje esančių rašytinių įrodymų visetu ir įvertinusi byloje dalyvaujančių asmenų paaiškinimus, padarė išvadą, kad ekspertizės 2021 m. gegužės 14 d. – birželio 10 d. akte nurodyti duomenys apie A. S. sveikatos būklę yra tikslūs, o pirmosios instancijos teismas, priimdamas sprendimą, įvertino ne tik ekspertizės aktuose atliktas medicininio tyrimo išvadas, bet ir kitus byloje esančius rašytinius įrodymus, A. S. ir jos motinos – suinteresuoto asmens G. S. paaiškinimus, kasdienes poreikius, A. S. supratimą apie kasdieniškas situacijas ir elgseną.
15. Kolegija nurodė, jog byloje nustatytos aplinkybės suteikia pagrindą padaryti išvadą, kad A. S. sveikatos būklė šiuo metu nėra pakankamai gera leisti jai savarankiškai, be rūpintojo pagalbos priimti sprendimus pareiškėjų nurodytose turtinių ir asmeninių neturtinių santykių srityse. Iš ekspertizės aktų, šalių pateiktų procesinių dokumentų turinio ir paaiškinimų pirmosios instancijos teisme kolegija nustatė, kad gydymasis, vaistų vartojimas nėra nuoseklus, o A. S. savo sveikatos būklės nevertina kritiškai. Kolegija padarė išvadą, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai nusprendė, jog A. S. negali tinkamai savimi pasirūpinti, teismo sprendimas priimtas vadovaujantis A. S. interesų apsaugos tikslais, įsitikinęs, jog šiuo konkrečiu atveju jos teisių ir laisvių suvaržymo pagrindai yra svarbūs bei pakankami, teismo posėdyje įvertinus A. S. supratimą apie kasdieniškas situacijas ir elgseną.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimų į jį teisiniai argumentai

16. Kasaciniu skundu suinteresuotas asmuo A. S. prašo panaikinti Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. kovo 23 d. nutartį ir priimti naują sprendimą – pareiškėjų pareiškimus atmesti. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
 - 16.1. Teismai suabsoliutino medicininių neveiksnumo nustatymo kriterijų ir savo išvadas grindė iš esmės tik rašytiniais įrodymais – 2020 m. ir 2021 m. teismo psichiatrijos ekspertizės išvadomis, ir tai lėmė netinkamą materialiosios teisės normos – Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 2.10 straipsnio nuostatų, reglamentuojančių asmens pripažinimą neveiksniu tam tikrose srityse, taikymą bei Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 6 straipsnio 1 dalies (teisės į teisingą bylos nagrinėjimą) pažeidimą.
 - 16.2. Teismai A. S. pripažino ribotai veiksnia asmeninių neturtinių santykių srityje – savitvarkos įgūdžių srityje (tinkama gyvenamojo būsto priežiūra ir pan.) ir neveiksnia perteklinėse turtinių ir asmeninių neturtinių santykių srityse. Teismai, nustatydami sričių, kuriose A. S. pripažistama neveiksnia, sąrašą, nemotyvavo ir nepagrindė būtinybės pripažinti ją neveiksnia kiekvienoje iš ginčo sričių, kuo kiekviena iš šių sričių yra aktuali jai, ar iš tikrųjų yra faktinis poreikis pripažinti ją neveiksnia nurodytose srityse, kokia grėsmė jai ir dėl ko konkrečiai kils, jei nurodytose konkrečiose srityse ji nebus pripažinta neveiksnia, o pripažinus neveiksnia, kokių būdu savo teises atitinkamoje srityje (pvz., darbo, šeimos, rinkinių) ji įgyvendins per atstovą (globėją, rūpintoją). Pirmosios instancijos teismo sprendimas pripažinti ribotai veiksnia asmeninių neturtinių santykių srityje – savitvarkos įgūdžių srityje ir neveiksnia perteklinėse turtinių ir asmeninių neturtinių santykių

srityse priimtas nenustačius juridinio kriterijaus A. S. neveiksnumui nustatyti, yra neteisėtas. Apeliacinės instancijos teismas šio pirmosios instancijos teismo padaryto pažeidimo neįtaisė. Teismai neįvykdė pareigos nustatyti neveiksnumo juridinį kriterijų, pažeidė kuo mažesnio asmens veiksnio ribojimo principą.

16.3. Pirmosios instancijos teismo išvada, kad A. S. psichikos sutrikimas šiuo metu yra tokio pobūdžio ir masto, dėl kurio jos ir (ar) kitų asmenų saugumas bei interesai galimai nebus visiškai apsaugoti nenustačius jai globos, todėl ji pripažintina neveiksnia šešiose turtinių santykių bei penkiose asmeninių neturtinių santykių srityse, nurodytose 2020 m. spalio 6 d. – lapkričio 17 d. ekspertizės akte, yra neologizmas ir nepagrįsta, kadangi tokių aplinkybių byloje nenustatyta. Priešingai – Kauno miesto savivaldybės administracijos Sveikatos apsaugos skyriaus 2020 m. gruodžio 15 d. išvadoje nurodyta, kad A. S. geba pasirūpinti savimi ir priimti kasdienes sprendimus savarankiškai vienoje turtinių ir vienoje asmeninių neturtinių santykių srityse, iš dalies geba savarankiškai pasirūpinti savimi ir priimti kasdienes sprendimus penkiose turtinių ir trijose asmeninių neturtinių santykių srityse ir negeba pasirūpinti savimi bei priimti kasdienes sprendimų vienoje asmeninių neturtinių santykių srityje. Apeliacinės instancijos teismas atmetė šį įrodymą kaip neobjektyvų, padarė išvadą, jog ekspertizės 2021 m. gegužės 14 d. – birželio 10 d. akte nurodyti duomenys apie A. S. sveikatos būklę yra tikslūs, o pirmosios instancijos teismas įvertino byloje esančius rašytinius įrodymus, A. S. ir jos motinos paaiškinimus, kasdienes poreikius, A. S. supratimą apie kasdieniškas situacijas ir elgseną. Toks įrodymų vertinimas neobjektyvus ir neteisingas, nes teismai nepagrįstai, remdamiesi tik 2020 m. ir 2021 m. teismo psichiatrijos ekspertizės išvadomis, atmetė suinteresuoto asmens G. S., kuri yra teismo paskirta A. S. dukters laikina globėja, ir pačios A. S. paaiškinimus, kad ji: 1) geba dalyvauti ūkinėje komercinėje veikloje (šiuo metu ji registruota Užimtumo taryboje, pati užpildė pareiškimą, kad galėtų dirbti siuvėja, meistrė ketvirčių ar pusę etato), 2) šeimos santykių srityje – skaniai daro valgyti, mezga, siuva, padeda savo dukteriai mokytis anglų kalbą (turi magistro išsilavinimą), perka dukteriai maisto produktus, žaislus, drabužius, eina pasivaikščioti, 3) asmeninių pajamų ir išlaidų tvarkymo, susijusio su smulkiais buitinais sandoriais, srityje – pati susitvarkė kompensaciją už šildymą, socialinę pašalpą, pasikeitė neįgaliojo pažymėjimą, nuolat pasipildo nuolatinį bilietą, 4) sveikatos priežiūros srityje – pati susitvarko savo gydymo reikalus, eina, bendrauja su psichologu, ją iš gydymo įstaigos išleidžia namo viena, 5) pati dalyvavo rinkimuose, 6) savitvarkos įgūdžių srityje – gyvena nuosavame bute, geba prižiūrėti ir prižiūri laiptinę, ją plauna. Šie paaiškinimai apeliacinės instancijos teismo visiškai nebuvo vertinami.

16.4. Teismai visiškai nevertino A. S. palankių aplinkybių ir argumentų, todėl teismų sprendimas ir nutartis yra nemotyvuoti ir nepagrįsti, neatitinkantys [CK 2.10 straipsnio](#) nuostatų dėl perteklinio jos pripažinimo neveiksnia visose teismo sprendime nurodytose srityse, pažeidžiantys jos teises ir teisėtus interesus, o taikytas jos teisių ir laisvių suvaržymas yra neproporcingas teisėtam tikslui apsaugoti jos interesus (Konvencijos 8 straipsnis, Lietuvos Respublikos Konstitucijos 22 straipsnis). Teismai padarė proceso teisės normų, reglamentuojančių įrodymų vertinimo taisykles, – Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – [CPK](#)) 177 straipsnio 2 dalies, 185 straipsnio 1 dalies ir materialiosios teisės normos – [CK 2.10 straipsnio](#) pažeidimus.

17. Pareiškėja Kauno miesto savivaldybės administracija atsiliepimu į kasacinį skundą prašo Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. kovo 23 d. nutartį palikti nepakeistą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:

17.1. Ekspertizė metu nustatyta, jog A. S. konstatuojamas psichikos sutrikimas – paranoidinė šizofrenija, kitaip tariant, nustatytas medicininis kriterijus. Ekspertai taip pat konstatavo, kad dėl šio psichikos sutrikimo moteris negali suprasti ir valdyti savo veiksmų: 2020 m. veiksnio vertinimo ekspertizės akte – šešiose konkrečiai nurodytose turtinių santykių srityse ir penkiose asmeninių neturtinių santykių srityse, iš dalies negali suprasti savo veiksmų reikšmės ir jų valdyti nurodytoje vienoje asmeninių neturtinių santykių srityje, 2021 m. pakartotiniame veiksnio vertinimo ekspertizės akte – negali suprasti ir valdyti savo veiksmų šešiose konkrečiai nurodytose turtinių santykių srityse ir šešiose asmeninių neturtinių santykių srityse. Apeliacinės instancijos teismas pagrįstai ir teisingai įvertino, jog nėra pagrindo teigti, kad teismo psichiatrijos ekspertizės aktuose yra nurodyti klaidingi ar prieštaringi duomenys – priešingai, iš byloje esančių ekspertizės aktų matyti, kad ekspertizės atliko skirtingi ekspertai, ekspertizės aktuose fiksuotos tyrimo aplinkybės, jų pagrindu padarytos išvados iš esmės analogiškos. Teismas išsamiai tyrė visus byloje esančius rašytinius įrodymus, jų sąsają su kitais byloje esančiais rašytiniais įrodymais ir, vadovaudamasis byloje esančių rašytinių įrodymų visetu, įvertinęs byloje dalyvaujančių asmenų paaiškinimus, padarė teisingą ir pagrįstą išvadą, jog teismo psichiatrijos ekspertizės 2021 m. gegužės 14 d. – birželio 10 d. akte nurodyti duomenys apie A. S. sveikatos būklę yra tikslūs, o pirmosios instancijos teismas, priimdamas sprendimą, įvertino ne tik ekspertizės aktuose atliktas medicininio tyrimo išvadas, bet ir kitus byloje esančius rašytinius įrodymus, asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksniu jos motinos – suinteresuoto asmens G. S. paaiškinimus, kasdienes poreikius, A. S. supratimą apie kasdieniškas situacijas ir elgseną. Kasaciniame skunde nenurodoma jokių pagrįstų argumentų, kodėl teismas neturėtų vadovautis šiomis teismo psichiatrijos ekspertizės išvadomis. Apeliacinės instancijos teismas nutartį priėmė ne vadovaudamasis vien tik faktu, kad A. S. yra nustatytas psichikos sutrikimas, bet remdamasis įrodymų visetu įvertino ir juridinį kriterijų, t. y. kad dėl savo būklės – nustatyto psichikos sutrikimo, ligos eigos bei požūrio į savo sveikatos būklę – A. S. negali suprasti savo veiksmų ir jų valdyti nurodytose asmeninių ir turtinių santykių srityse, todėl kasacinio skundo argumentas, jog teismas suabsoliutino medicininį kriterijų ir rėmėsi tik teismo psichiatrijos ekspertizės išvadomis, yra nepagrįstas.

17.2. Kasaciniame skunde teigiant, kad teismas pripažino A. S. neveiksnia perteklinėse turtinių ir asmeninių neturtinių santykių srityse, aiškiai nenurodoma, kokioms santykių sritys laikomos perteklinėmis. Nepaisant to, jog asmens veiksnio ribojimą Europos Žmogaus Teisių Teismas (toliau – ir EZTT) laiko kraštutine priemone, asmens veiksmo apribojimas yra siejamas su tokio asmens gebėjimu veikti tam tikroje srityse, t. y. suprasti savo veiksmų tam tikroje srityse reikšmę ir juos valdyti. Todėl, nors, vadovaujantis EZTT praktikoje suformuluota nuostata, kad asmens veiksnio ribojimas yra kraštutinė priemonė, naudojama išimtinėmis aplinkybėmis, ir detalai išanalizavus, ar asmuo dėl psichikos sutrikimų tikrai negali veikti visose turtinių ir asmeninių neturtinių santykių srityse, siektina kiek įmanoma mažiau riboti asmens veiksmumą, paliekant jam teisę veikti tose srityse, kuriose jis dar gali, asmens veiksnio ribojimo mastas vis dėlto yra siejamas ne su santykių sritimis, kurios tokiame asmeniui yra aktualios ar neaktualios, o su psichikos sutrikimo pobūdžiu bei intensyvumu ir to nulemtu asmens negalėjimu suprasti savo veiksmų tam tikroje srityje reikšmės ir jų valdyti. Kasacinio skundo argumentas, jog teismas negali asmens pripažinti neveiksniu tose santykių srityse, kurios tam asmeniui galimai nėra aktualios, yra visiškai nepagrįstas. Būtent asmens psichikos sutrikimo pobūdis ir intensyvumas bei to nulemtas asmens negalėjimas suprasti savo veiksmų tam tikroje srityje reikšmės ir jų valdyti lemia asmens veiksmo ribojimo mastą, o ne hipotetinis svarstymas, kurios iš gyvenimo sričių asmeniui, negalintiui suprasti savo veiksmų reikšmės ir jų valdyti, būtų aktualios ar neaktualios. Tiek abiejose teismo psichiatrijos ekspertizės aktuose, tiek byloje pateiktose socialinių darbuotojų 2019 m. rugsėjo 26 d. ir 2020 m. liepos 18 d. asmens gebėjimų pasirūpinti savimi ir priimti kasdienes sprendimus išvados yra nurodytos tos pačios sritys, kuriose asmens gebėjimai vertinami ir nustatomi; šios sritys išskirtos pagal teisės aktų rekomendacijas (Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2015 m. gruodžio 10 d. įsakymu Nr. A1-742 patvirtinto Asmens gebėjimo pasirūpinti savimi ir priimti kasdienes sprendimus nustatymo tvarkos aprašo 10 punktą), todėl nėra aišku, kuo vadovaudamasis teismas neturėtų remtis šių specialistų – tiek psichiatrijos ekspertų, tiek socialinių darbuotojų – išskirtomis sritimis vykdydamas teisės aktų reikalavimus, t. y. nustatydamas sprendime baigtinį sąrašą sričių, kuriose asmuo pripažįstamas neveiksniu ar ribotai veiksniumi. Nustatytos bylos aplinkybės, kaip antai A. S. negebėjimas laikytis jai būtino vaistų režimo, įgyvendinti savo kaip motinos valdžios, nuolatiniai konfliktai su jos socialinėje aplinkoje gyvenančiais asmenimis (motina, kaimynais), tik patvirtina teismo psichiatrijos ekspertizės išvadą dėl jos negebėjimo suprasti savo veiksmų ir jų valdyti visose nurodytose santykių srityse.

17.3. Nepagrįstas kasacinio skundo argumentas, kad teismas nenustatė aplinkybių, dėl kurių galėjo padaryti išvadą, jog A. S. psichikos sutrikimas yra tokio pobūdžio ar masto, dėl kurio, nenustačius jai globos, gali nukentėti jos ar kitų asmenų interesai, jai ar kitiems asmenims gali kilti grėsmė. Taip pat nepagrįstas kasacinio skundo teiginys, kad teismo įrodymų vertinimas buvo neobjektyvus ir neteisingas, apsiribojęs tik dokumentinių įrodymų tyrimu.

18. Pareiškėja Kauno apygardos prokuratūra atsiliepimu į kasacinį skundą prašo kasacinį skundą atmesti. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:

18.1. Nepagrįstas kasacinio skundo motyvas, jog šiuo atveju buvo suabsoliutintas medicininis neveiknumo nustatymo kriterijus ir teismo išvados grindžiamos tik dokumentiniais įrodymais – teismo psichiatrijos ekspertizės išvadomis, visiškai ignoruojant A. S. bei G. S. paaiškinimus ir nurodytas reikšmingas aplinkybes. Byloje buvo atliktos dvi teismo psichiatrijos ekspertizės, šias atliko skirtingų ekspertinių įstaigų ekspertai, jie išsamiai ir aiškiai išdėstė aplinkybes, susijusias su A. S. psichine būkle, patvirtino anksčiau nustatytą diagnozę ir priėjo iš esmės prie tos pačios išvados dėl jos gebėjimų suprasti savo veiksmų esmę ir juos valdyti. Teismo psichiatrijos ekspertizės aktuose yra duomenys, patvirtinantys ne tik medicininį neveiknumo kriterijų (diagnozę), bet ir juridinį kriterijų – faktinę informaciją apie būklę, suvokimą, mąstymo ypatumus ir kita reikšminga bei objektyvi informacija, kuria ir paremta išvada apie galėjimą suprasti savo veiksmų esmę ir juos valdyti. Teismas, priimdamas sprendimą ir jį motyvuodamas, visiškai pagrįstai rėmėsi ekspertų psichiatrų pateiktomis išvadomis, vertino jas kartu su kitais byloje esančiais įrodymais ir žodiniais paaiškinimais ir pagrįstai konstatavo, jog teismo ekspertų išvadas patvirtina kiti byloje surinkti įrodymai. Teismas, vertindamas juridinį neveiknumo kriterijų, analizavo ir atsižvelgė į visus byloje surinktus įrodymus, vertino jų visumą ir padarė teisingą bei pagrįstą išvadą, jog ištirti įrodymai patvirtina, kad dėl psichikos sutrikimo A. S. negali tinkamai savimi pasirūpinti, dėl to gali nukentėti jos interesai ir būti pažeistos jos civilinės teisės, todėl yra pagrindas pripažinti ją neveiksnia iš esmės visose turtinių ir asmeninių neturtinių santykių srityse bei ribotai veiksnia savitvarkos įgūdžių srityje.

18.2. Priešingai nei nurodoma kasaciniame skunde, šioje byloje medicininis ir juridinis kriterijais nustatyta, kad asmuo negali suprasti savo veiksmų reikšmės ar jų valdyti visose turtinių ir asmeninių neturtinių santykių srityse, išskyrus savitvarkos įgūdžių sritį, todėl konstatuotina, kad teismas šiuo atveju nenukrypo nuo suformuotos teismų praktikos. Nagrinėjamu atveju teismas ištyrė bylai svarbias aplinkybes, visapusiškai, išsamiai ir objektyviai pagal įrodymų vertinimo taisyklę įvertino įrodymus, tinkamai išaiškino ir taikė materialiosios teisės normas, motyvavo savo išvadą ir nenukrypdamas nuo suformuotos teismų praktikos priėmė teisėtą ir pagrįstą sprendimą.

19. Kitų atsiliepimų į kasacinį skundą [CPK](#) 351 straipsnyje nustatyta tvarka negauta.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl asmens, turinčio psichinę negalią, veiksnumo ribojimo

20. Nagrinėjamai bylai aktualus [CK](#) instituto – fizinio asmens, turinčio psichinę negalią, civilinio veiksnumo apribojimo tam tikroje srityje taikymas.

21. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje konstatuota, kad pažeidžiamų asmenų

teisių apsaugai skirtinas ypatingas dėmesys, šis principas įtvirtintas tarptautiniuose ir nacionaliniuose lygmeniu, jis ypač aktualus procese dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu ar ribotai veiksniu tam tikrose srityse. Minėtų asmenų teisių užtikrinimas – teismų pareiga (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. rugpjūčio 21 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-253-684/2020](#), 19 punktas).

22. Prioritetinė pažeidžiamo asmens (dėl psichikos sutrikimo) teisių apsauga įtvirtinta tarptautiniuose teisės aktuose – Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje, Neigaliųjų teisių konvencijoje, Konvencijoje.

23. Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje skelbiama, jog kiekvienas, kad ir kur būtų, turi teisę būti pripažintas teisių santykių subjektu (6 straipsnis), kiekvienas, kaip visuomenės narys, turi teisę į socialinę apsaugą ir teisę, kad valstybės pastangomis bei bendradarbiaujant tarptautiniu lygiu ir pagal kiekvienos valstybės struktūrą ir išteklius būtų įgyvendinamos jo orumui ir laisvam asmenybės vystymuisi būtinos ekonominės, socialinės ir kultūrinės teisės (22 straipsnis).

24. Neigaliųjų teisių konvencijos

12 straipsnyje įtvirtinta, kad neįgalieji turi teisių veiksnumą lygiai su kitais asmenimis visose gyvenimo srityse, o valstybės, šios konvencijos šalys, imasi atitinkamų priemonių, jog suteiktų neįgaliesiems galimybę pasinaudoti pagalba, kurios jiems gali prireikti įgyvendinant savo teisių veiksnumą. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra konstatavęs, kad ši konvencija suponuoja tai, jog neįgaliųjų teisių apsauga turi būti kuo labiau socialiai orientuota, sudaranti jiems galimybę pasinaudojant socialine pagalba būti visaverčiais visuomenės nariais (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. kovo 23 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-166/2012](#); 2013 m. balandžio 17 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-224/2013](#)). Šios konvencijos tikslas yra ne įtvirtinti atskiras ar specialias teises asmenims, turintiems negalią, o įtraukti neįgalius asmenis į egzistuojančią žmogaus teisių apsaugos sistemą, pritaikant esamas teises jų poreikiams (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. balandžio 17 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-224/2013](#)).

25. Asmens teisės į jo privataus gyvenimo gerbimą, ginamos Konvencijos 8 straipsniu, taip pat Konstitucijos 22 straipsniu, dalis, be kita ko, yra ir asmens teisė į tai, kad būtų saugoma jo tapatybė, asmeninis vystymasis, galimybė kurti ir plėtoti ryšius su kitais žmonėmis bei išoriniu pasauliu (žr. Europos Žmogaus Teisių Teismo 1994 m. vasario 22 d. sprendimą byloje *Burghartz prieš Šveicariją*, peticijos Nr. 280-B; 1995 m. sausio 31 d. sprendimą byloje *Friedl prieš Austriją*, peticijos Nr. 305-B; 2001 m. vasario 6 d. sprendimą byloje *Bensaid prieš Angliją*, peticijos Nr. 44599/98). Žmogaus orumui ir laisvam asmenybės vystymuisi, suteikiantiam galimybes savarankiškai priimti sprendimus įvairiose gyvenimo srityse, kurti ir plėtoti ryšius su kitais žmonėmis bei išoriniu pasauliu, užtikrinti būtinos socialinės ir teisinės priemonės, be kita ko, apima asmens psichinės sveikatos apsaugą. Asmens psichinė sveikata laikoma viena svarbiausių individo sveikatos sričių ir esmine jo privataus gyvenimo dalimi (pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. liepos 11 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-370/2008](#); 2018 m. gruodžio 13 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-493-421/2018](#), 35 punktas). Tokios pozicijos laikomasi ir Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudencijoje (pvz., 2001 m. vasario 6 d. sprendimas byloje *Bensaid prieš Angliją*, peticijos Nr. 44599/98).

26. EŽTT jurisprudencijoje laikoma, kad asmens teisinio veiksnumo atėmimas yra ypač sunkus Konvencijos 8 straipsnyje įtvirtintų teisių apribojimas, todėl asmuo gali būti pripažintas neveiksniu tik ypatingais atvejais (žr. Europos Žmogaus Teisių Teismo 1999 m. liepos 5 d. sprendimą byloje *Matter v. Slovakia*, peticijos Nr. 31534/96, ; 2001 m. vasario 6 d. sprendimą byloje *Bensaid v. United Kingdom*, peticijos Nr. 44599/98).

27. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje išaiškinta, kad Konvencijos 8 straipsnio objektas – asmens psichinės sveikatos apsauga, be kita ko, apima ir valstybės nustatomas priemones, užtikrinančias psichikos sutrikimų turinčių ar proto negalios ištiktų asmenų teisių apsaugą teisminiuose procesuose svarstant jų neveiksnumo nustatymo klausimus. Taigi teismo sprendimas dėl asmens, sergančio psichikos liga ar turinčio proto negalią, pripažinimo neveiksnium (ribotai veiksnium) turėtų būti pagrįstas išsamiais, protingais ir svarbiais vertinimais, atliktais teisingo, visus įstatyme nustatytus procesinius reikalavimus atitinkančio teismo nagrinėjimo metu, priimtas vadovaujantis šio asmens interesų apsaugos tikslais ir tik įsitikinus, kad tuo konkrečiu atveju asmens teisių ir laisvių suvaržymo pagrindai yra svarbūs bei pakankami, ir šis jo privataus gyvenimo (Konvencijos 8 straipsnis, Konstitucijos 22 straipsnis) apribojimas nebus neproporcingas teisėtam tikslui apsaugoti jo paties ir kitų asmenų sveikatą bei interesus (*mutatis mutandis* (su būtinais (atitinkamais) pakeitimais) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. liepos 11 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-370/2008](#); 2018 m. balandžio 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-151-403/2018, 25 punktas; 2021 m. birželio 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-319-1075/2021, 43 punktas).
28. Pagal kasacinio teismo praktiką, sprendžiant asmens veiksnumo ribojimo klausimą, yra pavojus pažeisti pamatines asmens teises, todėl tokiame procesui inicijuoti turi egzistuoti svarūs argumentai, o jo metu turi būti kreipiamas ypatingas dėmesys į tinkamą asmens, tariamai stokojančio veiksnumo, teisių apsaugą, privalo būti užtikrinamas teisingas bylos nagrinėjimas (Konvencijos 6 straipsnio 1 dalis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. rugpjūčio 21 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-253-684/2020](#), 21 punktas). EŽTT praktikoje pripažįstama, kad dėl psichikos ligos gali egzistuoti tam tikri teisėti „teisės į teismą“ apribojimai, tačiau jie neturi iš esmės atimti asmens teisių į teismą (EŽTT 2006 m. birželio 15 d. sprendimas *Lacarcel Menendez prieš Ispanijos Karalystę*, peticijos Nr. 41745/02, 8 punktas). EŽTT savo praktikoje nuosekliai pabrėžia, kad asmens veiksnumo ribojimo klausimas negali būti sprendžiamas pemelyg formaliai, o medicininė išvada negali būti pemelyg suabsoliutinama. Todėl teismas, priimdamas sprendimą dėl asmens veiksnumo ribojimo, negali vadovautis tik medicininėje išvadoje nustatytais medicininiais kriterijais, vertindamas jį kaip pakankamą pagrindą neveiksnumui (ribotam veiksnumui) konstatuoti. Bet koks sprendimas, pagrįstas asmens psichinių gebėjimų vertinimu, turi būti pagrįstas medicininiais dokumentais, tačiau teisėjas, o ne gydytojas, kad ir psichiatras, turi įvertinti visas svarbias aplinkybes, susijusias su suinteresuotu asmeniu ir jo asmeninėmis aplinkybėmis. Todėl tai yra bylą nagrinėjančio teisėjo funkcija nuspręsti, ar tokia kraštutinė priemonė kaip veiksnumo ribojimas yra būtina, ar gali pakakti mažiau ribojančios priemonės (žr. EŽTT 2011 m. lapkričio 3 d. sprendimą byloje *X. ir Y. prieš Kroatiją*, peticijos Nr. 5193/09; 2008 m. kovo 27 d. sprendimą byloje *Shtukaturov prieš Rusiją*, peticijos Nr. 44009/05).
29. [CK 2.6 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta, kad civilinis teismumas ar veiksnumas niekam negali būti apriojamas kitaip, kaip tik įstatymų nustatytais pagrindais ir tvarka.
30. [CK 2.10 straipsnio](#), reglamentuojančio fizinio asmens pripažinimą neveiksnium tam tikroje srityje, 1 dalyje nustatyta, kad fizinis asmuo, kuris dėl psichikos ir elgesio sutrikimo negali suprasti savo veiksmų tam tikroje srityje reikšmės ar jų valdyti, gali būti teismo tvarka pripažintas neveiksnium toje srityje; neveiksniam tam tikroje srityje asmeniui šioje srityje yra nustatoma globa. Šio straipsnio 2 dalyje reglamentuojama, kad teismas sprendime nurodo baigtinį sričių, kuriose asmuo pripažįstamas neveiksnium, sąrašą; pripažinto neveiksnium tam tikroje srityje asmens vardu sandorius toje srityje sudaro jo globėjas. [CK 2.11 straipsnio](#), reglamentuojančio fizinį asmenų veiksnumo apribojimą tam tikroje srityje, 1 dalyje nustatyta, kad fizinis asmuo, kuris dėl psichikos ir elgesio sutrikimo iš dalies negali suprasti savo veiksmų tam tikroje srityje reikšmės ar jų valdyti, gali būti teismo tvarka pripažintas ribotai veiksnium toje srityje; kai asmens veiksnumas apriojamas tam tikroje srityje, jam yra nustatoma rūpyba. Pagal [CK 2.11 straipsnio](#) 2 dalį teismas sprendime nurodo baigtinį sričių, kuriose fizinis asmuo pripažįstamas ribotai veiksnium, sąrašą; srityse, kuriose fizinis asmuo pripažintas ribotai veiksnium, šis asmuo negali sudaryti sandorių ar kitaip veikti be rūpintojo sutikimo.
31. Taigi, pagal galiojantį teisinį reglamentavimą, kai dėl psichikos ir elgesio sutrikimo asmuo negali suprasti savo veiksmų tam tikroje srityje reikšmės ar jų valdyti, o tai lemia jo nesugebėjimą pasirūpinti savimi, savarankiškai priimti sprendimų dėl naudojimosi jam suteiktomis teisėmis ir laisvėmis bei už juos atsakyti, [CK 2.10 straipsnio](#) 1 dalyje įtvirtinta galimybė teismui pripažinti tokį asmenį neveiksnium tam tikroje srityje ir [CK](#) reglamentuojama tvarka nustatyti globą šioje srityje. Atitinkamai, kai dėl psichikos ir elgesio sutrikimo asmuo iš dalies negali suprasti savo veiksmų tam tikroje srityje reikšmės ar jų valdyti, [CK 2.11 straipsnio](#) 1 dalyje įtvirtinta galimybė teismui pripažinti tokį asmenį ribotai veiksnium toje srityje ir [CK](#) reglamentuojama tvarka nustatyti rūpybą šioje srityje.
32. Taikant asmens civilinio veiksnumo apribojimo institutą kiekvienu atveju yra svarbu turėti omenyje šio instituto taikymo tikslą. Pripažinimo neveiksnium instituto taikymo ir globos tam tikroje srityje neveiksnium pripažintam asmeniui nustatymo tikslas yra siekis įgyvendinti, apsaugoti ir apginti neveiksniaus tam tikroje srityje asmens teises ir interesus, taip pat kitų asmenų teises ir interesus ([CK 3.238 straipsnio](#) 1 dalis). Pripažinimo ribotai veiksnium ir rūpybos tam tikroje srityje ribotai veiksnium pripažintam asmeniui nustatymo tikslas yra siekis apsaugoti ir apginti ribotai veiksniaus tam tikroje srityje asmens teises ir interesus, taip pat kitų asmenų teises ir interesus ([CK 3.239 straipsnio](#) 1 dalis).
33. Sprendžiant dėl asmens (ne)pripažinimo ribotai veiksnium, *mutatis mutandis* taikytini kasacinio teismo išaiškinimai dėl asmens pripažinimo neveiksnium [CK 2.10 straipsnio](#) 1 dalies pagrindu.
34. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje konstatuota, kad fizinio asmens veiksnumo apribojimo institutas yra *ultima ratio* priemonė, taikytina išskirtiniais atvejais laikantis griežtai nustatytos tvarkos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. kovo 23 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-166/2012](#); 2018 m. balandžio 12 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-151-403/2018](#), 23 punktas).
35. Kasacinio teismo jurisprudencijoje išaiškinta, kad yra du būtinai neveiksnumo (riboto veiksnumo) nustatymo kriterijai: medicininis – asmens psichinė liga ar proto negalia, nustatyta arba patvirtinta asmens psichinei būsenai nustatyti teismo paskirtos teismo psichiatrijos ekspertizės metu, ir juridinis – psichinės ligos ar proto negalios nulemtas asmens negalėjimas (dalinis negalėjimas) suprasti savo veiksmų reikšmės ar jų valdyti. Tiek medicininis asmens, dėl kurio pripažinimo neveiksnium (ribotai veiksnium) kreiptasi į teismą, vertinimas, teismui skiriant ir kompetentingiems asmenims atliekant teismo psichiatrijos ekspertizę, tiek asmens negalėjimo (iš dalies) suprasti savo veiksmų reikšmės ar jų valdyti svarstymas (juridinis kriterijus) yra sudėtinės asmens neveiksnumo (riboto veiksnumo) nustatymo proceso dalys, kurios yra būtinos ir vienodai svarbios kiekvienos bylos dėl asmens pripažinimo neveiksnium (ribotai veiksnium) atveju (pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. liepos 11 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-370/2008](#); 2013 m. balandžio 17 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-224/2013](#); 2018 m. balandžio 12 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-151-403/2018](#), 26 punktas; 2021 m. birželio 16 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-319-1075/2021](#), 33 punktas).
36. Kasacinis teismas taip pat yra atskleidęs ekspertizės išvados įrodomąją reikšmę teismui sprendžiant asmens pripažinimo ribotai veiksnium klausimą – nurodė, kad, vadovaujantis įrodinėjimo priemonių leistinumą taisykle ([CPK 177 straipsnio](#) 4 dalis, 466 straipsnis), asmens psichinei būklei nustatyti būtina teismo psichiatrijos ekspertizės išvada, tačiau neveiksnumo (riboto veiksnumo) nustatymo klausimas negali būti sprendžiamas pemelyg formaliai, vadovaujantis tik eksperto išvadoje nustatytais medicininiais kriterijais ir vertinant jį kaip pakankamą pagrindą asmens neveiksnumui (ribotam veiksniumui) konstatuoti (*mutatis mutandis* Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. liepos 11 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-370/2008](#)). Sprendimo pagrindimą iš esmės tik dokumentinių įrodymų – teismo psichiatrijos ekspertizės išvada – ir dėl to jo, kaip tinkamai nemotyvuoto, buvimą, kaip vieną iš argumentų Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies (teisės į teisingą bylos nagrinėjimą) pažeidimui konstatuoti, nurodė ir EŽTT 2008 m. kovo 27 d. sprendime byloje *Shtukaturov prieš Rusiją*, peticijos Nr. 44009/05 (pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. balandžio 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-151-403/2018, 27 punktas; 2021 m. birželio 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-319-1075/2021, 38 punktas).

37. Kasacinis teismas yra nurodęs, kad psichinės ligos ar proto negalios, dėl kurios asmuo negali suprasti savo veiksmų reikšmės ar jų valdyti, pagal teismo psichiatrijos ekspertizės išvadą turėjimas savaime nereiškia teisinio veiksnio neturėjimo. Pateikti teisinį asmens veiksnio įvertinimą, t. y., remiantis eksperto (gydytojo psichiatro) pateiktos išvados duomenimis (medicininiu kriterijumi), nuspręsti, ar egzistuoja juridinis asmens neveiksnio pripažinimo kriterijus, yra teismo pareiga (pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. liepos 11 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-370/2008](#); 2018 m. balandžio 12 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-151-403/2018](#), 28 punktas; 2021 m. birželio 16 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-319-1075/2021](#), 42 punktas). EŽTT yra išaiškinęs, kad realus asmens negalėjimas suprasti (iš dalies suprasti) savo veiksmų esmės ir (ar) jų valdyti turi būti įrodytas kompetentingų tą padaryti subjektų (teismo), remiantis objektyvia medicinos ekspertize, ir šis negalėjimas turi būti tokio pobūdžio ar masto, kad pateisintų asmens galimybės savarankiškai priimti sprendimus dėl naudojimosi jam suteiktomis teisėmis ir laisvėmis atėmimą, ir šis atėmimas gali trukti tik tol, kol egzistuoja nurodytas negalėjimas (EŽTT 1979 m. spalio 24 d. sprendimas *Winterwerp prieš Nyderlandus*, peticijos Nr. 6301/73).
38. Kasacinis teismas, sprenddamas dėl psichinę negalią turinčio asmens pripažinimo neveiksniu, yra konstatavęs, kad teisinis asmens veiksnio įvertinimas reiškia asmeniui nustatytų psichikos sutrikimų įvertinimą tuo aspektu, ar jų nulemtas asmens negalėjimas suprasti savo veiksmų reikšmės ir jų valdyti pripažintinas tokiu sunkiu, kad leidžia pagrįstai spręsti, jog asmeniui reikalinga globa, todėl tai pateisintų jo teisių bei laisvių suvaržymą pripažįstant jį neveiksniu. Psichikos sutrikimai, dėl kurių asmuo negali suprasti savo veiksmų reikšmės ar jų valdyti, nurodyti [CK 2.10 straipsnyje](#), reiškia tokius sutrikimus, dėl kurių pobūdžio ar masto tokius sutrikimus turinčio asmens ir (ar) kitų asmenų saugumas bei interesai nebus apsaugoti nenustačius šiam asmeniui globos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. liepos 11 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-370/2008](#)). Sprenddamas dėl psichinę negalią turinčio asmens pripažinimo ribotai veiksnio tam tikroje srityje, kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad teisinis asmens veiksnio įvertinimas reiškia asmeniui nustatytų psichikos sutrikimų įvertinimą tuo aspektu, ar jų nulemtas asmens negalėjimas suprasti savo veiksmų reikšmės ir jų valdyti pripažintinas pagrindžiančių rūpybos asmeniui poreikį, ir tai pateisintų jo teisių bei laisvių suvaržymą pripažįstant jį ribotai veiksnio. Psichikos sutrikimai, dėl kurių asmuo iš dalies negali suprasti savo veiksmų reikšmės ar jų valdyti, nurodyti [CK 2.11 straipsnyje](#), reiškia tokius sutrikimus, dėl kurių pobūdžio ar masto tokius sutrikimus turinčio asmens ir (ar) kitų asmenų saugumas bei interesai nebus visiškai apsaugoti nenustačius šiam asmeniui rūpybos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. balandžio 12 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-151-403/2018](#), 29 punktas; 2021 m. birželio 16 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-319-1075/2021](#), 40 punktas). Asmens veiksnio ribojimo mastas yra siejamas ne su santykių sritimis, kurios tokiame asmeniui yra aktualios ar neaktualios, o su psichikos sutrikimo pobūdžiu bei intensyvumu ir to nulemtu asmens negalėjimu suprasti savo veiksmų tam tikroje srityje reikšmės ir jų valdyti (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. spalio 3 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-280-684/2019](#), 27 punktas).
39. [CPK 442 straipsnio](#) 3 punkte nustatyta, kad bylos dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu tam tikroje srityje arba ribotai veiksnio tam tikroje srityje nagrinėjamos ypatingosios teisenos tvarka. Jas nagrinėdamas teismas, vadovaujantis [CPK 443 straipsnio](#) 8 dalimi, turi imtis visų būtinų priemonių, kad būtų visapusiškai išaiškintos bylos aplinkybės. Pagal [CPK 467 straipsnio](#) 5 dalies, 472 straipsnio 2 dalies nuostatas, kai teismui kyla abejonių dėl asmens pripažinimo neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksnio tam tikroje srityje tikslingumo, visos abejonės turi būti vertinamos asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksniu ar ribotai veiksnio tam tikroje srityje, naudai ir visais atvejais turi būti taikomos kuo mažiau asmens veiksnumą ribojančios priemonės.
40. Kasacinio teismo praktikoje pripažįstama, kad ypatingosios teisenos bylos yra nedispozityvios, t. y. jose teismas turi būti aktyvus ([CPK 179 straipsnio](#) 2 dalis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. sausio 17 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-80-706/2017](#), 25 punktas; 2019 m. vasario 14 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-43-378/2019](#), 28 punktas). Nedispozityviosiose bylose teismas ne tik turi teisę, bet ir privalo savo iniciatyva rinkti įrodymus, jeigu dalyvaujantys byloje asmenys nepateikia įrodymų, taip pat tais atvejais, kai pateiktų įrodymų nepakanka reikšmingoms bylai aplinkybėms nustatyti (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. birželio 26 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-399-701/2015](#)). Kita vertus, [CPK 443 straipsnio](#) 8 dalies nuostata byloje dalyvaujančių asmenų neatleidžia nuo pareigos nurodyti faktus ir įrodymus, juos rinkti ir pateikti (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. sausio 16 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-105/2013](#)).
41. Kasacinio teismo jurisprudencijoje išaiškinta, kad teisiskai reikšmingų kriterijų nustatymo tikslu teismas privalo aiškintis ir analizuoti aplinkybes, pareiškime išdėstytas kaip rodančias tokį asmens psichikos sutrikimą, dėl kurio jis (iš dalies) negali suprasti savo veiksmų reikšmės ar jų valdyti, vertinti byloje esančius įrodymus (teismo psichiatrijos ekspertizės išvadą, medicininius dokumentus, suinteresuotų asmenų paaiškinimus, liudytojų parodymus) apie asmens psichinės sveikatos būklę, prireikus tiesiogiai teismo posėdyje ([CPK 217 straipsnio](#) 2 dalis) įsitikinti, kaip ir kokiais profesiniais kriterijais remdamiesi medikai psichiatrai suvokia asmens nesugebėjimą suprasti savo veiksmų reikšmės ir jų valdyti, ir, remdamasis ištirtų įrodymų visuma, vertinti, ar asmens liga yra tokia sunki, kad jos nulemtas negalėjimas suprasti savo veiksmų reikšmės ir jų valdyti yra tokio pobūdžio, jog jam reikalinga globa, ir tai sudaro pagrindą pripažinti jį neveiksniu pagal [CK 2.10 straipsnio](#) 1 dalį. Didėsnių asmenų, turinčių psichinės sveikatos sutrikimų, pažeidžiamumas reikalauja ir didesnio teismų atidumo (žr. EŽTT 1992 m. rugsėjo 24 d. sprendimas byloje *Herczegfalvy v. Austria*, peticijos Nr. 10533/93). Dėl to, sprendžiant neveiksnumo klausimą, labai svarbu kuo išsamiau išanalizuoti asmens psichinės ligos ar proto negalios pasekmes jo socialiniam gyvenimui, sveikatai, turiniams interesams, jo paties ir aplinkinių saugumui, įvertinti asmens gebėjimus įvairiose socialinio gyvenimo srityse, ypač tose, kuriose, konstatavus asmens neveiksnumą, kyla sunkių įstatyme nustatytų padarinių – suvaržomos pagrindinės asmens teisės ir laisvės, nustatomi įvairūs draudimai ir (ar) apribojimai (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. liepos 11 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-370/2008](#); 2018 m. gruodžio 13 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-493-421/2018](#), 46 punktas).
42. Kasacinio teismo konstatuota, kad asmens nesugebėjimas suprasti savo veiksmų reikšmės ar jų valdyti, sudarantis pagrindą pripažinti asmenį neveiksniu pagal [CK 2.10 straipsnio](#) 1 dalį, turi būti įrodinėjamas teismo psichiatrijos ekspertizės išvados duomenimis bei gali būti įrodinėjamas kitomis [CPK](#) nurodytomis įrodinėjimo priemonėmis, tačiau šių įrodinėjimo priemonių visuma turi suformuoti neabejotiną (o ne tikėtiną) išvadą, kad asmuo, kurį prašoma pripažinti neveiksniu, turi tokių psichikos sutrikimų (medicininis kriterijus), dėl kurių jis nesugeba suprasti savo veiksmų reikšmės ir jų valdyti taip, kad jam reikalinga globa (juridinis kriterijus). Dėl to įrodymų pakankamumo klausimas šios kategorijos bylose turi būti sprendžiamas taikant labai griežtus kriterijus, suformuluotus Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartyse, priimtose nagrinėjant bylas, susijusias su viešojo intereso gynimu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. liepos 11 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-370/2008](#)).
43. Kasaciniame skunde argumentuojama, kad bylą nagrinėjusių teismų procesiniai sprendimai priimti pažeidus [CK 2.10 straipsnį](#), Konvencijos 6 straipsnio 1 dalį, proceso teisės normas, reglamentuojančias įrodymų vertinimo taisykles, – [CPK 177 straipsnio](#) 2 dalį, 185 straipsnio 1 dalį. Skunde nurodoma, kad teismai suabsoliutino medicininių neveiksnio nustatymo kriterijų ir savo išvadas grindė iš esmės tik rašytiniais įrodymais – 2020 m. ir 2021 m. teismo psichiatrijos ekspertizės išvadomis, A. S. pripažino neveiksniu perteklinėse turitinių ir asmeninių neturtinių santykių srityse, nenustatė veiksnio tam tikroje srityje ribojimo juridinio kriterijaus, nemotyavo ir nepagrindė būtinybės pripažinti jį neveiksniu kiekvienoje iš tam tikrų sričių, netinkamai vertino įrodymus, nepagrįstai atmetė suinteresuoto asmens G. S. ir pačios A. S. paaiškinimus apie jos gebėjimus įvairiose socialinio gyvenimo srityse, nevertino A. S. palankių aplinkybių ir argumentų, todėl teismų sprendimas ir nutartis yra nemotyvuoti ir nepagrįsti, pažeidžiantys A. S. teises ir teisėtus interesus, o taikytas jos teisių ir laisvių suvaržymas yra neproporcingas teisėtam tikslui apsaugoti jos interesus.
44. Vertinant kasacinio skundo argumentus pažymėtina, kad kiekvienoje civilinėje byloje teismas turi įsitikinti ir sprendime (nutartyje) nurodyti, kurios reikšmingos bylai aplinkybės nustatytos, o kurios – nenustatytos. Tik teisingai nustatčius teisiskai reikšmingas faktines bylos aplinkybes galima tinkamai pritaikyti vieną ar kitą teisės normą ir teisingai išspręsti ginčą. Civilinei bylai reikšmingas aplinkybės (įrodinėjimo dalyką) teismas nustato, remdamasis įrodymais. Įrodymai – civilinei bylai reikšmingi faktiniai duomenys, gauti [CPK 177 straipsnio](#) 2 dalyje išvardytais įrodinėjimo priemonėmis ir [CPK](#) bei kitų įstatymų ir norminių aktų nustatyta tvarka. Pagal [CPK 177 straipsnio](#) 2 dalį faktiniai duomenys

nustatomi šiomis priemonėmis: šalių ir trečiųjų asmenų (tiesiogiai ar per atstovus) paaiškinimais, liudytojų parodymais, rašytiniais įrodymais, daiktiniais įrodymais, apžiūrų protokolais, ekspertų išvadomis, nuotraukomis, vaizdo ir garso įrašais, padarytais nepažeidžiant įstatymų, ir kitomis įrodinėjimo priemonėmis.

45. Teismo sprendimas turi būti pagrįstas ir teisėtas ([CPK 263 straipsnis](#)), šie reikalavimai taikytini visų instancijų teismų priimamiems sprendimams ir yra susiję su įstatymu pavesta teismo pareiga tinkamai motyvuoti priimamą sprendimą, t. y. jį pagrįsti faktiniais ir teisiniais argumentais ([CPK 270, 331 straipsniai](#)). Sprendimas šiuos reikalavimus atitinka, jei teismas, išspresdamas bylą, teisingai taiko materialiosios ir proceso teisės normas, o padarytos išvados atitinka įstatymo nustatyta tvarka konstatuotas byloje reikšmingas aplinkybes ir pagrįstos atitinkamomis teisės normomis.
46. Motyvuojamosios teismo sprendimo (nutarties) dalies paskirtis – pagrįsti teismo išvadas, išdėstytas rezoliucinėje teismo sprendimo (nutarties) dalyje. Teismo sprendimo motyvavimo svarbą yra pabrėžęs EŽTT, nurodęs, kad sprendimo motyvavimas yra būtinas, norint parodyti, kad bylos šalys buvo išklausytos ir teisingumas įvykdytas atidžiai (žr. 2001 m. rugsėjo 27 d. sprendimo byloje *Hirvisaari prieš Suomiją*, peticijos Nr. 4968/99, par. 30). Pareigos nurodyti priimto sprendimo motyvus apimtis gali skirtis priklausomai nuo sprendimo pobūdžio ir turi būti analizuojama konkrečių bylos aplinkybių kontekste (žr. 1994 m. gruodžio 9 d. sprendimų bylose *Ruiz Torija prieš Ispaniją* ir *Hiro Balani prieš Ispaniją*, Serija A. Nr. 303 – A ir 303 – B, p. 12, par. 29 ir p. 29–30, par. 27; 1998 m. vasario 19 d. sprendimo byloje *Higgins ir kiti prieš Prancūziją*, sprendimų pranešimai 1998-I, p. 60, par. 42). Tačiau teismo pareiga pagrįsti priimtą sprendimą neturėtų būti suprantama kaip reikalavimas detalai atsakyti į kiekvieną argumentą (žr. 1994 m. balandžio 19 d. sprendimo byloje *Van de Hurk prieš Nyderlandus*, Serija A. Nr. 288, p. 20, par. 61).
47. EŽTT jurisprudencijoje nurodyta ir tai, jog nagrinėjant labai sunkius privataus gyvenimo apribojimus taikomas griežtesnis valstybės veiksmų (vertinimo laisvės) vertinimas; nors Konvencijos 8 straipsnyje nėra nustatyta jokių aiškių procesinių reikalavimų, sprendimo priėmimo procesas nustatant suvaržymo priemones turi būti teisingas, užtikrinant deramą pagarbą 8 straipsniu saugomiems interesams (žr. 2016 m. gegužės 31 d. sprendimo byloje *A. N. prieš Lietuvą* peticijos Nr. 17280/08, par. 118; 2004 m. vasario 26 d. sprendimo *Görgülü prieš Vokietiją*, peticijos Nr. 74969/01, par. 52).
48. Teisėjų kolegija, įvertinusi pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinius sprendimus, remdamasi šios nutarties 27, 28, 39–42, 44–47 punktuose išdėstytais argumentais, nurodytus kasacinio skundo argumentus pripažįsta iš dalies pagrįstais, nes padaro išvadą, kad teismų procesiniai sprendimai priimti nenustačius ir neįvertinus visų turinčių reikšmės bylai teisingai išspręsti aplinkybių, susijusių su asmeniu, kurio veiksmui tam tikrose srityse ribojimo klausimas yra sprendžiamas, ir jo asmeninėmis aplinkybėmis, stokoja pagrįstumo išsamiais, protingais ir svarbiais vertinimais, juose išsamiai neįanalizuotos A. S. psichikos sutrikimo pasekmės jos socialiniam gyvenimui, sveikatai, turtingiems interesams, jos pačios ir aplinkinių saugumui, išsamiai neįvertinti jos gebėjimai įvairiose socialinio gyvenimo srityse, ypač tose, kuriose, konstatavus asmens neveiknumą, kyla sunkių įstatyme nustatytų padarinių – suvaržomos pagrindinės asmens teisės ir laisvės, sprendimuose nepakankamai pagrindžiamas asmens neveiknumo (riboto veiksnio) nustatymo tam tikrose srityse teisinio kriterijaus egzistavimas.
49. Nagrinėjamoje byloje A. S. ir jos motinos G. S. atsikirtimai į pareiškėjų pareiškimus buvo grindžiami aplinkybėmis apie A. S. gebėjimus įvairiose socialinio gyvenimo srityse, be kita ko, kad ji: 1) geba dalyvauti ūkinėje komercinėje veikloje (šiuo metu ji registruota Užimtumo taryboje, pati užpildė pareiškimą, kad galėtų dirbti siuvėja, meistrė ketvirčiu ar pusę etato), 2) šeimos santykių srityje – skaniai daro valgyti, mezga, siuva, padeda savo dukteriai mokytis anglų kalbą (turi magistro išsilavinimą), perka jai maisto produktus, žaislus, drabužius, eina pasivaikščioti, 3) asmeninių pajamų ir išlaidų tvarkymo, susijusio su smulkiais buitinais sandoriais, srityje – pati susitvarkė kompensaciją už šildymą, socialinę pašalpą, pasikeitė neigaliojo pažymėjimą, nuolat pasipildo nuolatinį bilietą, 4) sveikatos priežiūros srityje – pati susitvarko savo gydymo reikalus, eina, bendrauja su psichologu, ją iš gydymo įstaigos išleidžia namo viena, 5) pati dalyvavo rinkimuose, 6) savitvarkos įgūdžių srityje – gyvena nuosavame bute, geba prižiūrėti ir prižiūri laiptinę, ją plauna. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad tokios nurodytos aplinkybės, nustatius jų buvimą, vertintinos kaip reikšmingos bylai teisingai išspręsti, nes yra svarbios sprendžiant dėl asmens neveiknumo (riboto veiksnio) nustatymo tam tikrose srityse teisinio kriterijaus egzistavimo. Tačiau teismai jų (ne)buvimą nenustatinėjo ir savo procesiniuose sprendimuose dėl jų (ne)buvimą nepasisakė, t. y. neištyrė ir neįvertino atsikirtimų pagrindą sudarančių aplinkybių.
50. Negalima visiškai sutikti su kasacinio skundo teiginiu, kad teismai savo išvadas grindė iš esmės tik rašytiniais įrodymais – 2020 m. ir 2021 m. teismo psichiatrijos ekspertizės išvadomis, nes, kaip matyti iš teismų procesinių sprendimų, teismų buvo vertinti ir kiti byloje surinkti įrodymai – byloje dalyvaujančių asmenų paaiškinimai, ambulatorinės asmens sveikatos istorijos išrašai, socialinių darbuotojų išvados. Šiuo aspektu pažymėtina, kad pirmosios instancijos teismo sprendime tiesiogiai nurodyta, jog teismo išvada dėl A. S. pripažinimo ribotai veiksnia asmeniniu neturtinių santykių srityje – savitvarkos įgūdžių srityje (tinkama gyvenamojo būsto priežiūra ir pan.) grindžiama asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksniu ar ribotai veiksniu, suinteresuoto asmens G. S. paaiškinimais, socialinių darbuotojų išvadomis. Tačiau, teisėjų kolegijos vertinimu, byla nagrinėjė teismai, sprenddami dėl asmens neveiknumo (riboto veiksnio) nustatymo tam tikrose srityse teisinio kriterijaus egzistavimo, turėjo išsamiau įanalizuoti ir įvertinti socialinių darbuotojų ir išvadą duodančios institucijos išvadas, A. S. psichikos sutrikimo pasekmes jos socialiniam gyvenimui, sveikatai, turtingiems interesams, jos pačios ir aplinkinių saugumui, jos gebėjimus įvairiose socialinio gyvenimo srityse. Minėta, kad asmens veiksnio ribojimas yra kraštutinė priemonė, taikytina tik išimtiniais atvejais, kai nustatoma, jog konkrečiu atveju asmens teisių ir laisvių suvaržymo pagrindai yra svarbūs bei pakankami ir šis jo privataus gyvenimo apribojimas nebus neproporcingas teisėtam tikslui apsaugoti pirmiausia tokio asmens interesus (šios nutarties 27 punktą).
51. Remdamasi nurodytais argumentais teisėjų kolegija konstatuoja, kad teismų procesiniai sprendimai priimti nenustačius ir neįvertinus visų turinčių reikšmės bylai teisingai išspręsti aplinkybių, netinkamai pritaikius proceso teisės normas. Materialiosios teisės normų taikymas nenustačius jų taikymui reikšmingų faktinių bylos aplinkybių vertintinas kaip netinkamas jų taikymas. Konstatuotas netinkamas proceso ir materialiosios teisės normų taikymas yra pagrindas panaikinti skundžiamus teismų procesinius sprendimus ([CPK 346 straipsnio](#) 2 dalies 1 punktą, 359 straipsnio 3 dalis). Teisėjų kolegijos vertinimu, konstatuoti proceso normų pažeidimai yra esminiai, kurie negali būti pašalinti apeliacinės instancijos teisme, todėl, panaikinus skundžiamus teismų procesinius sprendimus, byla perduotina iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui ([CPK 360 straipsnis](#)).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

52. Panaikinus skundžiamus teismų procesinius sprendimus ir bylą perdavus iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui, bylinėjimosi išlaidų atlyginimo klausimas paliktinas išspręsti šiam teismui.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 5 punktu, 360, 362 straipsniais,

nutaria:

Kauno apylinkės teismo 2021 m. rugsėjo 22 d. sprendimą ir Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m.

kovo 23 d. nutartį panaikinti ir perduoti bylą iš naujo nagrinėti Kauno apylinkės teismui.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Jūratė Varanauškaitė

Antanas Simniškis

Donatas Šernas